

Asia: Metsähallituksen ja Neova Oy:n Pyhännän Konnunsuon tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, YVA (POPELY/1717/2022)

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Metsähallitus ja Neova suunnittelevat 34 voimalan tuulipuistoa Pyhännän kuntaan. Hankealueen koko on n. 5 500 ha ja voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään n. 300 m. Hanke muodostuu tuulivoimaloista ja tuulivoimaloiden tarvitsemasta infrastruktuurista sekä hankkeen sähkönsiirrosta.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Konnunsuon hankealueella on ihmisen luomana elinympäristönä käytöstä poistetulle turvetuotantoalueelle padottuja kosteikkoja, jotka monipuolistavat hankealueen pesimälajistoa merkittävästi.

Selvitysten perusteella hankealueella on monipuolinen linnusto ja suhteellisen runsaasti myös metsäkanalintuja. Selostuksen mukaan alueelta paikannettiin yksi huomionarvoinen metson soidinpaikka ja kaksi yhden koiraan soidinta. Lisäksi yhden riekon havaittiin soidintavan Konnunsuon entisellä turvetuotantoalueella. Alueella havaittiin pesimälinnustoselvityksissä pesivänä myös mm. metsähanhi.

Lähimpien voimalapaikkojen etäisyys kolmen kukon soitimeen on suunnittelun aikana tehtyjen voimalasiirtojen myötä n. 500 m ja pienempiin soitimiin 200 m. Selostuksessa näiden etäisyyksien arvioidaan vaikuttavan metsoon korkeintaan vähäisesti tai kohtalaisesti. Olemassa olevan kirjallisuuden perusteella 500 m etäisyys lähimpään voimalaan saattaa olla riittämätön etäisyys, joten siltä osin Luke näkee vaikutustenarvioinnissa virhearvion riskin.

Hankkeella on selostuksen mukaan eläinlajeille pääosin kielteisiä vaikutuksia. Suden osalta vaikutukset arvioidaan korkeintaan kohtalaisiksi ja arviointiin todetaan jäävän epävarmuutta, sillä reviirin ydinaluetta (ja lisääntymisaluetta) ei ole selvitetty. Metsäpeuralle hankkeella arvioidaan olevan kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia, sillä sekä kesäajanelinympäristöille että vaellusajan kulkureiteille kohdistuu häiriötä.

Lähimmät Natura-alueet sijoittuvat selostuksen mukaan yli 4 km etäisyydelle voimaloista.

Selostuksessa kerrotaan, että metsäpeuralla ei ole vastaavia odotuksia teuraspainon suhteen tai vastaavia elinympäristörajoituksia (kuin porolla), vaan ne voivat laidunten kuluessa etsiä uusia laidunalueita lajille sopivilta alueilta lähes koko Suomen alueelta (pl. poronhoitoalue).

Tältä osin Luke huomauttaa, että erityisesti yhteisvaikutuksia arvioidessa on tärkeää huomioida se, että metsäpeurakantaa rajoittaa moni tekijä. Elinympäristövaatimukset ovat korkeat, tilankäyttö laajaa ja Suomessa on lajille sopivia lisääntymiselinympäristöjä vähän. Lähes kaikki laadukkaat suoerämaat on jo asutettu, joten levinneisyyskin on melko suppea ja ydinalueillakin kanta on harva verrattuna esim. hirveen samoilla alueilla. Kaikki nykyiset suoerämaalaikut ovat tärkeitä.

Mikäli laadukkaita suoeräkaita menetetään, niitä ei voida kompensoida. Nykyinen peurakannan kasvu ja elinkyky on siis enimmäkseen Suomenselän kannan varassa. Tämä korostaa kaikkien metsäpeuralle tärkeiden Natura-alueiden merkitystä ja niitä ympäröivien soveltuvien alueiden merkitystä metsäpeuran kannalta.

Metsäpeurojen osalta selostuksessa todetaan, että tunturialueilla laadittujen tutkimusten tulokset eivät ole suoraan sovellettavissa hankealueeseen. Luke huomauttaa, että kyseisillä tutkimusalueilla on myös metsäisiä tunturialueita. Lisäksi Luke näkee, että vaikutusten arvioinnissa on syytä huomioida nykyisten voimaloiden korkeus sekä näkyvyys isoilla avosoilla ja aukeassa ympäristössä kuten Konnunsuolla.

On tärkeää huomioida, että Konnunsuo on kaikkein merkittävimmän Pohjois-Pohjanmaan metsäpeurapopulaation ydinalueella eli Pyhännän ympäristössä, josta pantadataa on kertynyt runsaasti. Alueen pohjoisosassa esiintyy myös vasovia metsäpeuroja (Kuva 1, Paikannukset hankealueelta ja sen ympäristöstä). Luke huomauttaa että Konnunsuon vaikutusalue ulottuu pohjoisosissa Kurkinevan, Lähdenevan ja Peuranevan suojelualueille. Luke näkee, että 5 km suoja-alueita tulisi noudattaa metsäpeuralle tärkeille lisääntymisalueille.

Hankealueen ympäristössä on useita eri vaiheissa olevia tuulivoimahankkeita, jotka yhdessä muodostavat laajoja yhtenäisiä tuulivoima-alueita (YVA-selostuksen Kuva 230. Tuulivoimahankkeet Konnunsuon hankealueen ympäristössä). Kuten selostuksessa tuodaan esille, sijoittuu Konnunsuo metsäpeuran vaellusreitille, niin kuin moni muukin läheinen tuulivoima-alue (Liite 1.).

Yhteisvaikutusten osalta on syytä huomioida Konnunsuo osana laajaa tuulivoima-aluerypystä (erityisesti Lapinsalo-Kiuruvesi, mutta myös Pilpakangas-Pyhäntä, Hautakangas-Pyhäjärvi, Halmemäki-Kärsämäki ja siitäkin kauemmas lounaaseen), jotka yhdessä muodostavat laajan potentiaalisen häiriövyöhykkeen Pohjois-Pohjanmaan eteläosiin ja Pohjois-Savon maakuntiin. Luke korostaa yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeyttä metsäpeuran osalta.

Yhteisvaikutuksia on syytä tarkastella kriittisemmin myös susireviirin osalta, sillä Konnunsuon ja Lapinsalon hankkeet yhdessä muodostavat laajan tuulivoima-alueen, joka sijoittuu osin reviiriin (aiemmin saatuun GPS-aineistoon perustuvalla) ydinalueelle ja siten potentiaalisesti vähentää reviirillä ydinalueiksi ja siten lisääntymiseen soveltuvia ympäristöjä.

Vaikka selostuksessa on perehdytty olemassa olevaan kirjallisuuteen huolellisesti, Luke huomauttaa, että tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja erityisesti useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Siksi Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

On syytä huomioida myös se, että mikäli elinympäristö muuttuu jollekin lajille käyttökelvottomaksi tai se sitä välttää ja yksilöt siirtyvät muualle, lajin sisäinen kilpailu kiristyy. Alueen ulkopuolella voi näkyä lyhytaikainen immigraatiosta johtuva positiivinen vaikutus, mutta elinympäristön tuhoutuminen on populaatiotasolla vaikutukseltaan suoraan verrattavissa kantokyvyn pienenemiseen. Yhteisvaikutusten osalta on tärkeää huomioida, että tämä vaikutus voi kertautua laajalle alueelle rakentuvien useiden voimala-alueiden myötä. Luke huomauttaa, että jos elinympäristöjen laatu ja ympäristön kantokyky heikkenee, voi tuulivoimalla olla kauaskantoisempia vaikutuksia kuin mitä selostuksessa on arvioitu, erityisesti mikäli näillä muutoksilla on vaikutuksia lajien lisääntymiseen.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luke näkee, että nykyinen tuulivoimarakentaminen ja sen jatkosuunnitelmat saattavat muodostaa vakavan uhan koko metsäpeurakannan elinvoimaisuudelle yhdessä muiden muutostekijöiden kanssa. Metsäpeuralle tärkeiden suo- ja metsävaltaisten Natura2000 -alueiden ja tuulivoiman väliin tulisi jättää n. 5 km suojavyöhyke. Suo- ja metsävaltaisten Natura2000 alueiden sisälle tai läheisyyteen on vältettävä rakentamista teitä, sähkölinjoja tai muita infraa, koska ne heikentävät alueen luontoarvoja erityisesti metsäpeuran näkökulmasta. Yhteisvaikutuksia on syytä tarkastella kriittisemmin myös susireviirin osalta, sillä Konnunsuon ja Lapinsalon hankkeet yhdessä muodostavat laajan tuulivoima-alueen, joka sijoittuu osin reviiriin (aiemmin saatuun GPS-aineistoon perustuvalle) ydinalueelle ja siten potentiaalisesti vähentää reviirillä ydinalueiksi ja siten lisääntymiseen soveltuvia ympäristöjä. Lähimpien voimalapaikkojen etäisyys kolmen metsökukon soitimeen on suunnittelun aikana tehtyjen voimalasiirtojen myötä n. 500 m ja pienempiin soitimiin 200 m. Selostuksessa näiden etäisyyksien arvioidaan vaikuttavan metsoon korkeintaan vähäisesti tai kohtalaisesti. Olemassa olevan kirjallisuuden perusteella 500 m etäisyys lähimpään voimalaan saattaa olla riittämätön etäisyys, joten siltä osin Luke näkee vaikutustenarvioinnissa virhearvion riskin.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 12.05.2025 klo 10:44:42.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen
Antti Paasivaara

Liitteet:

Tiedoksi: